

بسمه تعالی
تحسینی در

مشهورترین اشعار

بچه محبتی در فو لی

www.ketab.ir

آرمند قدرت اصفیاء

با تصحیح و تکوین برادر محبت شیدا «شیدای در فو لی»

حق اشعار محفوظ است

سرشناسه	:	اصفیا، قدرت، ۱۳۲۰ -
عنوان و نام پدیدآور	:	تحلیلی در مشهورترین اشعار به لهجه محلی دزفولی / مؤلف قدرت اصفیا؛ تصحیح و تکوین محمد شیدا (شیدای دزفولی).
مشخصات نشر	:	دزفول: اهورا قلم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۵۵ ص.
شابک	:	978-600-426-327-6
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
موضوع	:	شعر دزفولی -- قرن ۱۴
موضوع	:	Dezfuli poetry -- 20 th century
موضوع	:	شعر فارسی -- قرن ۱۴
موضوع	:	Persian poetry -- 20th century
شناسه افزوده	:	شیدای دزفولی، محمد، ۱۳۱۷ -
رده بندی کنگره	:	PIR۳۲۸۶
رده بندی دیویی	:	۸۴۹/۹۵۳۳۲۰۱ فا
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۴۷۲۸۵۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی:	:	فیس

انتشارات اهورا قلم

نام کتاب: تحلیلی در مشهورترین اشعار به لهجه محلی دزفولی

مؤلف: قدرت اصفیا

تصحیح و تکوین: محمد شیدا (شیدای دزفولی)

نوبت چاپ: اول - پاییز ۱۴۰۰

چاپ و صحافی: گاندی

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قطع: وزیری

شابک: ۶ - ۳۲۷ - ۴۲۶ - ۶۰۰ - ۹۷۸

قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

پست الکترونیک: ahoora.ghalam@gmail.com آدرس اینترنتی: www.ahooraghalam.ir

آدرس: دزفول - خیابان خیمه گاه بین خیابان قاضی و میرداماد کوچه بنفشه پلاک ۱۹۴

شماره تماس: ۰۹۱۶۶۶۱۵۸۹۴ - ۰۶۱۴۲۲۴۹۱۲۴

هزینه چاپ توسط انجمن شعر دزفول پرداخت گردیده است.

پیشگفتار

شی‌یه بُوه شی‌یه^۱

زیباترین و روان‌ترین نغمه‌ها، بزرگ‌ترین سبک‌های ادبی و مشکل‌ترین اوزان شعری برخاسته از افکار ساده، بی‌آلایش و عامیانه مردم کوچه بازاری است که نخستین سراینده به زیباترین شکل، اوزان شعری را به دور از هرگونه قواعد دست‌وپاگیر ادبی سروده است. کلمات نغز از دل پاک و بی‌ریای همین مردم جوامع متمدن‌ساز برخاسته است. ادبیات عامه پایه‌های نخستین و تعالی‌بخش اندیشه‌های بشری است که در حوزه دانش و ارزش‌ها ذی‌قیمت است، رفته‌رفته در نهادهای اجتماعی جا باز کرده‌اند و در لابلای خرده‌فرهنگ‌ها رشد و بالندگی خود را بر سایر تمدن‌ها به اثبات رسانده‌اند.

منطقه تاریخ‌ساز دزفول، این دیار از قله‌های رفیع تمدن‌های کهن سر برآورده است و پیشینه‌ای به‌درازای یازده هزار سال دارد که طلوع و غروب فرهنگ‌های بسیاری را به چشم خود دیده است، فرهنگ این سامان میراث‌دار کهن‌واژه‌ها، آداب و سخن، باورها، رفتارهای اجتماعی و اندیشه‌هایی است که به حیات خود همچنان محکم و استوار ادامه می‌دهد.

نغمه‌سرایی، ضرب‌آهنگ ترانه، آه‌وازه‌گویی، مارضویی، آل، دشتی، عروضی و اوزان هجایی، همه این سرورده‌ها از دیرباز در این دیار متداول بوده‌اند. برخی از این سرورده‌ها در نوع خود منحصر به فردند. گاه در قالب الفاظ ساده با دارا بودن ریتمی موزون آن‌چنان شور و هیجانی در شنونده به‌پا می‌کنند و جمعیت را به وجد درمی‌آوردند.

ریتم‌های عامیانه ویژگی آن‌ها سادگی است؛ اما نفوذپذیری فوق‌العاده‌ای دارند. از آن جمله سرورده‌های آل است. حرکت آرام و مکرر گهواره به هنگام رفت‌و برگشت، ضرب‌آهنگی آرام‌بخش را پدید می‌آورد. صوت هوم هوم‌های برخاسته از لرزش تارهای حنجره، زیباترین نغمه را بر لبان مادر جاری می‌کند و این نغمه **اُم لُوُم لُوُم لُوُم لُوُم لَن** آرامشی خاص به روح و روان بچه می‌بخشد. اُم

^۱ چه چیزی رخ داده؟ چه شده؟ به من بگویند چه خبر است؟

لُوم لُوم لُوم لُوم لُوم لُوم ضرب آهنگ تسخیرکننده روان و اوج زیباترین احساسات و تراوش عواطف است که منشأ آن از دو قاعده وزن شعری و نوت‌های موسیقی است. آهنگ‌ها و ریتم‌های عامیانه شکل‌های مختلف دارد: گاه غم‌انگیز است و گاه نشاط‌آور. برخی این ریتم‌ها سبب شور و شغف شنونده می‌شود و آن‌ها را به وجد می‌آورد و برخی دیگر حزن‌انگیز است.

صنعت ترانه‌سرایی به همراه ضرب موسیقی دیار دزفول طبع متفاوت خود را دارد. اوزان شعری آن از تنوع فراوان برخوردار است. اگر با نوت موسیقی بیمار خود را به خواب عمیق ببرد یا از حزن و اندوه به دگرذیسی اندیشه نشاط‌آور سوق دهد و چون شدت گیرد سبب تحرک جوارح بدن می‌شود، خواسته یا ناخواسته هنرنمایی را به اوج می‌رساند و در مقوله موسیقی درمانی روان آدمی را به غلبان درمی‌آورد.

آخ آخ آخ آخ آخ آخ ملا سلطه علی / آخ ملا سلطه علی / جون خوتو جون زری / آخ ملا سلطه علی

گاه گفتن واژه آخ قدری طول می‌کشد تا خواننده نظر حاضرین را به خود جلب کند و آن‌ها را آماده کند؛ به محض اتمام تک مصرع، حاضرین یک صدا و هماهنگ باهم همان تک مصرع را سر می‌دهند.

آخ ملا سلطه علی

و این تک مصرع را جمع تا پایان ترانه خوانی یک صدا و هماهنگ می‌گویند.

دِرِپَلُو دِرِپَلُو، دِرِپَلُو / سِر دِرِپَلُو / پی سِکَنجَبِی دِرِپَلُو

کش کون پخشون خوردنوم / کش کون پخشون خوردنوم / ای مار خوب گشتلوم / رختی نهشت

سی وروم

کش کش کمبولیه / کش کش کمبولیه / گفتمش دوشش دوری / گف دیلمه

گاه اوزان شعری ضرب آهنگشان شدید است و گاهی ممتد، کشیده و یک نفس، و با به زیر

کشیدن ریتم آهنگ، ذهن آدمی را در پیچ و تاب تخیلات آنی چنان به وجد می‌آورد که شعر یارای

ابراز وجود ندارد و تنها لحن و اصوات هرچند بی معنا صحنه گردانی می کند؛ اما موزون است و ترانه سرا آن را مدیریت می کند و جمع را از هیجان سر جای خود میخ کوب می کند.

هوه هوه وه، اووووه، شی شی شی دیمبول دیمبو، دیمبول دیمبو و....

اصوات هوه یا شه آن چنان در کالبد تن، آرام و قرار را برهم می زند که نمی توان هیجان ایجادشده را با نوشتار توصیف کرد. محفل نشینان سرمست می شوند و شروع به پای کوبی می کنند.

غرغوفه غرغوفه / غرغوفه غرغوفه / در شه گری نثوفه

نون زنوم، نون بروم / سله و انگون برم / تشتی مرغان مخوم / قرمه فسنجون مخوم / ایان مخوم

وان مخوم، قد تلستانه مخوم

مار دوما که مری درامیه / کل پیلان خریدیه بامیه

هل هل هلون ای یان عروس خمونه

کش کون پخشون خورده لیم

بررسی اوزان سرودهای متنوع ادبی، تافته ها، مرثیه، آل، مارضویی در فرهنگ و ادبیات شهر دزفول کاری است زیبا که فرهیخته گرامی جناب آقای قدرت اله اصفیاء در ۱۹ مهر ۱۳۶۸ ش نگارش آن را به پایان رسانده است. آن گونه که در صفحه ۴۱ کتاب آمده است: «به خط زیبای ابوالقاسم دیده ور تحریر شده است و مرحوم جناب آقای شیدا، رئیس انجمن شعرای اهواز، متخلص به شیدای دزفولی آن را تصحیح و تکوین کرده است.»

کتاب اوزان شعر دزفولی با لغت نامه اصفیاء از «مهندس قدرت اله اصفیاء» به منظور بهره برداری در تدوین بزرگ لغت نامه «فرهنگ زبان خوزی» در اختیار این جانب قرار گرفت. اثر به دلیل تجزیه و تحلیل اوزان شعری دزفولی کاری نو و بدیع است که برای اولین بار مهندس قدرت اله اصفیاء آن را به رشته نگارش در آورده است. امید است سایر آثار این محقق سخت کوش در اندک زمانی به زیور طبع برسد.

مجموعه فرهنگی خوزی

دکتر عبدالامیر مقدم نیا

۱۰ مردادماه ۱۴۰۰.